

יוסף לקה

לקחי חן ומאמרים לפרשת השבוע

יוצא לאור על ידי
מוסדות
"טוב וחסד"
בנשיאות הגאון
רבי יוסף חיים רוזח
שליט"א
בראשות חתנו הרב
ישי אורי מזוז
שליט"א

ט

פרשת ויקהל-פקודי

לקחי היום

אקטואליה בראי התורה

מלקחי הפרשה משיחותיו של מורינו הרב שליט"א

שבת קודש

שֵׁשֶׁת יָמִים תַּעֲשֶׂה מְלֶאכֶה וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי יִהְיֶה לְכֶם קָדְשׁ (לה, ב)

שואל רבינו **יעקב מדובנא** בספרו **אהל יעקב** מדוע הפליג הקב"ה דוקא במצוות השבת לקראה "קודש", מה שלא מצינו בשאר מצוות התורה?

ההביאור לזה, כי התורה באה למלאות חסרונו של האדם. אם ירא שמים הוא, ובכל ימות השבוע עוסק הוא בפרנסתו, אך אין לו זמן פנוי לשבת ולהגות בתורה. לזה באה השבת, ואז זמנו פנוי להגות בתורה באין מפריע. וכן האדם ההמוני, אשר בימות השבוע עוסק הוא בענייניו, ואין לו פנאי לטייל ולאכול ולנוח כדבעי, בשבילו השבת הוא זמן איכות בו יוכל למלאות כריסו במענדנים, לטייל ולנוח. אמרו על כך בדרך מליצה, כי כל המועדות בטלים לעתיד לבא חוץ מן הפורים. ומדוע? כי הוא החג היחיד בו אין ביטול מלאכה, ונצטוונו רק לאכול ולשמוח. חג שכזה אינו יכול ליבטל...

ומצינו במדרש תנחומא (פנחס) כי מין אחד שאל את רבי עקיבא, מדוע הנכם שומרים את המועדים והשבת, והלא כתוב "חדשיכם ומועדיכם שנה נפשי", ואין הקב"ה חפץ בזה? ענה לו ר"ע, וכי כתוב "חדשי ומועדי"? והלא כתוב חדשיכם ומועדיכם! אם הוא בשביל עצמכם שנה נפשי, אך אם תעשו לשמי, אוהב אני אותם!

ובזה גם יש לבאר, מה שאמרו חז"ל (ביצה טו:): כי אמר הקב"ה "בני, לוו עלי ואני פורע", אם תלוו "עלי" לצורכי, ולא לצורככם, אזי אני פורע. אך אם הוא לצורך מילוי כריסכם, אזי "עשה שבתך חול ואל תצטרך לבריות", כאשר הוא "שבתך", עדיף שתעשנו חול, כי אינני פורע לשבת שכזו...

והמתיק זאת רבינו **במשל נאה**. גביר אחד עזב את משפחתו ואת עירו, והלך לדור בארץ רחוקה. לאחר שנים וימים, כאשר מצפה הוא מידי יום ביומו לדעת את שלום בני משפחתו וידידיו ומכריו, נקלע לאותו מקום הלך עני אשר מקום מוצאו היה עיירתו של אותו גביר. שמחתו של הגביר למראה ההלך לא ידעה גבולות, ומיד יצא הוא לקראתו וקיבלו במאור פנים והכניסו לביתו. וביקש ממנו שיספר לו מעט ממשפחתו ומכריו. אמר לו העני, כעת ממחר אנכי לפרנסתי, כי זקוק אני לקבץ נדבות ואין עיתותי בידי לשבת ולשוחח אתך. אמר לו הגביר; וכמה מקבץ אתה ליום? נקבה שכרך עלי, ואשלים לך. ובלבד שתשב ותספר לי מהנעשה ונשמע שם. אמר לו העני, אשמח לקבל את הצעתך, אך קודם שאפתח את פי אבקש ממך כי תתן לי משהו למאכל, משום שכבר ימים שלא בא לפי מאכל ראוי לשמו. נענה הגביר גם לזאת ברצון, והביא לו ממיטב המאכלים והמשקאות. לאחר שאכל ושבע ודשן, הבחין הגביר כי העני הלז הניח ראשו על גבי השולחן, והכין עצמו לנום מעט. או אז לא יכל הגביר לכלוא את זעמו, והחל מזדעק, הוי נבל! וכי בשביל זה שילמתי לך, והאכלתי והשקיתי אותך? ומה זה העזת להרדם אחר כל מה שנתתי לך?..

כך הקב"ה, נותן הוא לאדם, ממון להוצאות השבת, ואף מצווהו להתענג במאכלים מיוחדים לכבודה של המלכה. אך כל זאת בתנאי שיפנה מעיתותיו לעסוק בדברי תורה. אך אם האדם אחר כל זאת מניח ראשו על הכר, ושוכח מהתחייבותיו, אומר ע"כ הקב"ה חודשיכם ומועדיכם שנה נפשי".
לכן ציוה האל, כי שבתון שבת קודש, יהא קדוש הוא לה', ואז ישמח הוא עמנו בעוסקינו בדברי תורתו הקדושה. יזכינו ה'.

לא בכדי, הסמל שנבחר בעבור הדגל המייצג את מדינת ישראל, הינו מה שמכונה "מגן דוד".

סמל עתיק יומין זה, שיש אף אומרים כי שימש כמגינו של דוד המלך, טומן בחובו מסר לעם ישראל בכל הדורות.

שהרי ידוע, כי ימי השבוע מחולקים הם לימים שקודם השבת והימים שאחר השבת, כי ימי ראשון שני ושלישי, שייכים עדיין להארת השבת הקודמת. ועל כן מי שלא הבדיל במוצאי שבת מבדיל והולך עד יום שלישי. ואילו בימים רביעי חמישי ושישי, מתכוננים אנו לשבת הבאה. ועל כן תוך שלשה ימים קודם השבת אין להפליג בספינה באופן שיתכן שיחלל שבת ע"י זה. נמצא, כי כל ימי השבוע סובבים הם סביב השבת הקדושה.

לזה נקבע הסמל בצורתו הנוכחית. לומר כי שלשה ימים מכאן ושלשה ימים מכאן והשבת באמצע. וללמדנו בא, כי כל ימינו סובבים הם סביב קדושתה הנפלאה של השבת קודש.

נדע ונתבונן במסר החשוב אותו מעביר לנו הסמל, ואז ניוכח כי הכבוד המתבקש בחוק לסמלי המדינה, אינו רק לציור היבש, אף בעיקר לתוכנו ומהותו, הממחיש לנו, כי ישראל, השבת והתורה, אחד הם!

ועל כך יש להליץ את הכתוב: "צור ילדך תשי". לאמר, צור ילד אותך בעבור "תש"י" זוהי תורה ישראל שבת---

לקח טוב

פרשת השבוע בהלכה ובאגדה

שְׁשֵׁת יָמִים תַּעֲשֶׂה מְלָאכָה וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי יִהְיֶה לְכֶם קָדְשׁ (לה, ב)

טעמים נחמדים למנהג אכילת דגים בשבת קודש

א. בספר אוצר דינים ומנהגים בשם ספר מטעמים כתב, שמצינו במעשה בראשית, שנתברכו הדגים ביום החמישי, ולאחריהם האדם ביום הששי, ולאחר מכן נתברכה השבת. והם חוט משולש לא במהרה ינתק. לכן יש לאכול דגים ביום השבת, כדי להתברך בברכה משולשת.

ונתנו בזה סימן, "בנאות דש"א ירביצני", ראשי תיבות דגים, שבת, אדם...

★ ★ ★

ב. איתא במדרש פליאה בפרשת המן, "ויענך - בטורח הדרך, וירעיבך - משום דגים". כי במן היו מרגישים את כל הטעמים, לכד מטעם הדג, על כן התלוננו "זכרנו את הדגה אשר נאכל במצרים". ולזה יש לאכול דג בשבת להשלים את העונג שנחסר לנו במדבר.

★ ★ ★

ג. שהרי הדג, עיניו פקוחות תמיד. ורמז יש לזה שהקב"ה עיניו פקוחות עלינו, עינא דלא נאים, ונטיר תדירא...

★ ★ ★

ד. כי הדגים חיותם במים. כך ישראל חיותם היא בתורה הנמשלת למים, שנאמר הוי כל צמא לכו למים, ואמרו חז"ל אין מים אלא תורה.

וכשם שהדגים המצויים כל הזמן במים, אך כאשר יורד גשם, הם יוצאים מן המים ופותחים את פיהם לבלוע מן הטיפות, אף ישראל, אף על פי ששרויים תמיד בעסק התורה, אך כאשר שומעים חידוש מטים את אוזנם בציימאון 'לבלוע' את דברי התורה. ושבת, הלא מסוגלת היא לחידושי תורה כנודע, על כן מה נאה ומה יאה לאכול ביום זה דגים המסמלים על כך...

כתב האור החיים הקדוש שה' ציוה ששת ימים תעשה מלאכה. לומר, שאפי' אם בששת הימים תעשה המלאכה ע"י גויים, אע"פ כן, ביום השביעי תשבות. ומכאן רמז לאיסור עשיית מלאכה ע"י גוי.

ובספר שער בת רבים כתב ראה זה פלא! כי בכל מקום שכתוב תעשה מלאכה, נאמר אח"כ שבת יהיה לכם, ואילו בכל מקום שנאמר תעשה מלאכה, כמו בפרשתינו, נאמר אח"כ 'שבת שבתון', והלא דבר הוא! והביאור לכך, כי יש את תלמידי החכמים אשר בכל ימות השבוע עוסקים התורה, ואינם טרודים במלאכה, ועליהם אמרו חכמים, 'מלאכתם נעשית על ידי אחרים' ו'תלמיד חכם בחינת שבת'. ואם כן בכל ימות השבוע 'תעשה' מלאכה, אזי בשבת יהיה להם 'שבת שבתון' נוסף על השבת של ימות השבוע.

אך שאר האנשים העוסקים וטרודים בפרנסתם, אשר בהם נאמר 'תעשה' מלאכה, הרי שביום השביעי יהיה להם 'שבת' אחת שבה יעסקו בתורה ביתר שאת.

★ ★ ★

מהו הציווי לעשות מלאכה בששה ימים? כתבו המפרשים, כי הדבר דומה למה שקוראים לרב 'ראש הישיבה', וכן 'אב בית דין', שהם הגדולים במקומם, והתואר הזה מגדלם ומנשאם מעל כולם. אך להבדיל 'ראש השודדים' הוא תואר לאדם הגרוע שביניהם. נמצא, כי 'ראש' לכל דבר נמדד ביחס למי שהוא ראש עליו, אם לטוב אם למוטב.

והשבת הלא נקראת 'חמדת ימים', ותואר זה תלוי בהנהגת האדם בשאר ימות השבוע, אם עושה הוא מלאכתו באמונה בכל ימות השבוע, אזי השבת נעשית 'חמדת ימים' וטובה היא לו שבעתיים. אך אם חלילה יעסוק במרמה ובתחבולות רח"ל, אוי לה ל'חמדת ימים' הלזו...

יו"ל ע"י עמותת
"שו למורא - שלומי ירושלים"
ע"ר 58-050-9149

לתגובות והערות ולכל עניני הגיליון: ת.ד. 27252 מיקוד
91272 י-ם

דוא"ל: yosefflekach@gmail.com

052-7699595 (תא קולי)

לתרומות והנצחות: מזרחי-טפחות סניף 417

ח-ן 177146

לכבוד ידידינו היקרים

ניב ומורן שמואלי הי"ד

יהי רצון שתשרה הברכה בכל מעשי ידיהם, עושר ואושר וכל טוב

לכבוד ידידינו היקרים

יעקב ויפעת טיבי הי"ד

יהי רצון שתשרה הברכה בכל מעשי ידיהם, עושר ואושר וכל טוב

הטיבה ה' לטובים

התודה והברכה לידידינו היקרים

המסולאים בפז

קהילת "יד אברהם"

צוס-אנג'לס

על תמיכתם ומסירותם הרבה

יה"ר שתשרה הברכה במעשי ידיכם

עושר ואושר וכל טוב